

Dumnezeu – concept filosofic

Ideea filosofică de Dumnezeu reușește într-o măsură mai mult sau mai puțin precară a ascunde o explicație a necunoscutului în spatele unui nume.

Absolutul se va numi Dumnezeu ca expresie pură a acestei teorii; mișcătorul întru toate, în sine nemișcat ca element de plecare, se va regăsi tot în Dumnezeu și, actul pur, lipsit de potență și de posibilitatea de a fi creat prin alipirea unor atribute de către altcineva, se va închide deasemenea în această denumire.

Viziunea filosofică nu se vrea nici pe departe religioasă, dar nici ateistă, căci, oricum, așa cum demonstrează Mircea Eliade, și cei mai convinși atești își vor regăsi, sub o anumită lupă, acțiunile într-o practică religioasă ascunsă de simbol.

Astfel se aduce denumirea în concept, în conceptul de Dumnezeu ce devine cu atât mai ambiguu cu cât sunt luate în vedere diferitele teorii ale marilor gânditori. Se unesc mai multe ideologii, unele se bazează pe idei ale unor predecesori, dar în analiză atentă întrebările își au doar răspunsuri suspendate în nesiguranță, căci în această cursă către definirea și dovedirea existenței unui asemenea absolut, demonstrația se bazează pe o logică a intangibilului, proiectată din necesitate în imaterial și chiar aruncată într-un joc de noroc a cărui miză se zbate între siguranța și nesiguranța unui câștig sau a unei pierderi.

Se caută deci o existență în sine, o tangibilitate a inexplicabilului, a ceea ce depășește omul, fie el și dedublat (în corporal și spiritual), ce depășește limitele științificului, o existență (imanentă), suficientă sieși, indiscutabilă din neștiință și necesitate.

Toma d'Aquino relevă cinci modalități prin care afirmă că este atestată existența lui Dumnezeu. Există în teoriile sale aceeași logică clară, proprie filosofilor când se vrea cu orice preț a se atinge un scop. Vrea, însă a aduce concretul într-o știință relativă cum este filosofia. Ori filosofia nu este matematică, ori fizică pură, ci o metafizică – este o continuă dezbateră a unor chestiuni ce devin filosofice tocmai pentru imposibilitatea lor de a căpăta o formă fixă.

„Existența lui Dumnezeu se poate demonstra în cinci probe...” afirmă acesta în „Summa Theologica”.

Dar oare va fi credibilă o probă, o demonstrație ce se deduce din contingentă și necesitate ?

Blaise Pascal, în „Cugetări”, supune totul riscului unui pariu cu șanse egale de câștig sau de pierdere cu privire la ideea de existență sau inexistență a unui Dumnezeu, într-un comentariu ușor ironic, pentru ca în „Memorial” să găsim un text cu o mărturisire ce se încadrează în gândirea mistică, adepții acestei viziuni afirmând că existența lui Dumnezeu se impune constrângător în stări de o factură cu totul deosebită, cum este extazul, stare însoțită de sentimentul unei certitudini superioare, de iluminare.

De acest concept de Dumnezeu se leagă și moralitatea, legată aici mai puternic de religie, dând naștere unui judecător suprem a tot ceea ce întreprindem și, în afara religiei ca judecător suprem al propriei conștiințe (Immanuel Kant – „Metafizica moravurilor”).

Se pare că, de-alungul timpului și, ca referire specială, a istoriei filosofice, întrebările ce înglobează conceptul de Dumnezeu au rămas aceleași la bază, însă răspunsurile continuă să pună la încercare și să răscolească conștiința unor minți ilustre, dându-le variante ce fie se apropie una de cealaltă, fie se îndreaptă către un pol opus și, deși este lege a fizicii că polii opuși se atrag, dau naștere unor polemici puternice.